

HUMANISTYCZNE ASPEKTY SPORTU I TURYSTYKI W ŚWIETLE PEDAGOGIKI HOLISTYCZNEJ ORAZ TEORII NIEŚMIERTELNOŚCI GENETYCZNEJ

Epoka cywilizacji naukowo-technicznej, globalizacji, transformacji ustrojowej obok niewątpliwych zdobyczy w zakresie udogodnień cywilizacyjnych, rozwoju nauki, osiągnięć technicznych niesie wraz z sobą poważne zagrożenia totalnej autodestrukcji będącej rezultatem głębokiego kryzysu aksjologicznego, społeczno-moralnego, jak również stanowiących jego pochodne; kryzysu ekologicznego oraz bez precedensu w historii wychowania kryzysu pedagogicznego.

Dla jaśniejszego uzmysłowienia tego groźnego, potrójnego kryzysu warto przytoczyć niektóre dane szczegółowe o podłożu statystycznym. Z danych tych wynika, że podstawowe sfery ludzkiej działalności noszą znamiona kryzysu etycznego o niezmiernej głębi, kryzysu najwyższych, uniwersalnych wartości moralnych wypracowanych przez ludzkość, a więc stosunku do Boga-Absolutu, odniesienia do bliźniego i jego niezbywalnych praw (prawa do życia, wolności, pracy, bezpieczeństwa, wszechstronnego i nieskrępowanego rozwoju osobowości etc.), wreszcie kryzysu będącego skutkiem deprecjacji idei szlachetnych, bezinteresownych, humanistycznych. Idee bezinteresownej pomocy, działania zgodne z prawdą i miłosierdziem, przewyższania egoistycznej zachłanności, bezwzględności i żądzy władzy, uległości nałogom, postawy zdolnej do wyrzeczeń dla wyższych celów społeczno-moralnych jakże często bywają ośmieszane, wyszydzane, mianowane „życiową naiwnością”

Coraz widoczniejsza eskalacja kryzysu aksjologicznego skłoniła wielu współczesnych myślicieli i humanistów do wyrażenia obawy, że epoka globalizacji przejawia znamiona szaleństwa, wiodącego do samounicestwienia, zbiorowego samobójstwa, totalnej autodestrukcji. Oto niektóre dane statystyczne uzasadniające tę obawę:

- Codziennie przeznaczana się na zbrojenia miliardy dolarów, zaś broń masowej zagłady jest pospiesznie doskonalona.

- Prawdopodobnie zostało wyprodukowanych miliony bomb oraz rakiet atomowych i wodorowych, zaś głowica atomowa o sile jednej megatony 50-krotnie przewyższa moc niszczącą bomb termojądrowych, które unicestwiły setki tysięcy ludzi w Hiroszynie i Nagasaki.

- Wybuch III w historii wojny światowej z użyciem broni termojądrowej byłby równoznaczny z zanikiem życia na Ziemi. Każda istota ludzka mogłaby być zgłodzona aż sześciokrotnie.

- Konflikty niedalekiej przeszłości oraz obecne – w Somalii, Rwandzie, byłej Jugosławii, Czeczenii, Irlandii, Afganistanie, Ziemi Świętej, Iraku, Iranie, Irlandii, Laosie, Tybecie oraz innych częściach globu pociągały i pociągają obecnie niewyobrażalne zniszczenia oraz miliony ofiar. Towarzyszące tym konfliktom przejawy terroryzmu, tortury oraz dyskryminacja rasowa i religijna stanowią jaskrawy obraz współczesnego barbarzyństwa, bestialstwa, odrzucenia wszelkich praw człowieka. Towarzyszy im zalegalizowanie przez niektóre państwa prawa do pozbawiania życia dzieci w łonie matek (aborcja), uśmiercenie przez lekarza na życzenie pacjenta (eutanazja) oraz ingerowanie medycyny w naturalny proces powstawania i rozwoju istot żywych (w tym człowieka) czyli klonowanie.

- Rabunkowa eksploatacja naturalnych zasobów Ziemi, bezwzględne trzebieenie lasów tropikalnych, nadmierna eskalacja dwutlenku węgla, spowodowały nieobliczalny w skutkach „efekt cieplarniany”, naruszenie ekosystemu planety świadczące o godnym ubolewania fakcie krótkowzroczności lub co gorsza, karygodnej nieodpowiedzialności społeczno-moralnej decydentów.

- Szereg opływających w dostatki państw przeznaczają olbrzymie środki na zbrojenia, brak im jednak funduszy na zaradzenie drastycznemu ubóstwu i nędzy ogromnych rzesz populacji świata oraz na walkę z „chorobami cywilizacji technicznej” (do których zaliczają się choroby układu krążenia, nowotwory, choroby psychiczne, jak również wirusowe: AIDS, Ebola, SARS). Kolejnym zagrożeniem wymagającym niezwłocznego przeciwdziałania jest problem odporności wirusów na konwencjonalne leki, zwłaszcza zaś szerzenie się tzw. „gruźlicy rosyjskiej”, zasługującej już na miano epidemii.

- Niebezpieczeństwo totalnej autoanihilacji ludzkości wiąże się również z tzw. „inżynierią genetyczną” oraz eksperymentami z użyciem broni bakteriologicznej oraz chemicznej¹.

Rozpatrując rozległą problematykę sportu i turystyki w relacji do postępowej, humanistycznej Pedagogiki Holistycznej oraz Teorii Nieśmiertelności Genetycznej, wskazujących na jedność i współodpowiedzialność rodzaju ludzkiego, wszystkich i każdego za przyszłe losy globu, nie sposób pominąć

¹ Por. A. Szyszko-Bohusz (2004), Państwo i społeczeństwo w epoce cywilizacji naukowo-technicznej XXI wieku. Wyzwania i zagrożenia. W: *Państwo i społeczeństwo w XXI wieku*, Kraków, KSW im. A. Frycza Modrzewskiego, ss. 27–29.

fundamentalnych antynomii hamujących rozwój społeczeństwa. Należą do nich antynomie w zakresie krzywdzącego, nierównomiernego dla większości populacji Ziemi podziału dóbr materialnych, dostępu do udziału w zdobyciach nauki, oświaty i kultury, jak również głęboka sprzeczność między głoszonymi szczytnymi hasłami humanitarnymi a rzeczywistością ekonomiczno-społeczną i polityczną.

W epoce globalizacji, transformacji ustrojowych oraz cywilizacji naukowo-technicznej XXI stulecia, obok państw o wysokiej stopie życiowej, opływających w dobra materialne, udogodnienia socjalne, zdobycze technologii oraz wartości kultury, istnieją również państwa i społeczności, w których ludzie pozbawieni są elementarnych potrzeb, wegetując w totalnej nędzy, przymierają głodem, nie mają dachu nad głową, pozbawieni nawet prymitywnych „slumsów”, jak mieszkańcy Kalkuty, których około miliona zasiedla ulice miasta. Obok dzieci obdarzanych przez rodziców luksusowymi samochodami, jachtami, brylantami – setki tysięcy ich rówieśników z trudem zarabia na przeżycie, pracując ponad siły na kawałek chleba lub garść ryżu, będąc jednocześnie wyzyskiwane, poniżane, krzywdzone. Według statystyk ok. 800 tysięcy dzieci znajduje się w podobnym położeniu.

W erze podróży międzyplanetarnych, ujarznienia energii nuklearnej i laserów, komputerów, internetu – ponad połowa ludzkości w liczbie przekraczającej 3 miliardy znajduje się na poziomie analfabetyzmu lub półanalfabetyzmu.

Podstawą programów politycznych, reform społecznych, szeregu koncepcji filozoficznych jak również założeń religii uniwersalistycznych – chrześcijaństwa, hinduizmu, buddyizmu oraz islamu – jest szeroko pojęta idea humanitaryzmu, szlachetne symbole prawdy, bezinteresownej miłości, wyrzeczenia dla bliźnich, dobra, piękna, wolności, godności człowieka i jego niezbywalnych praw, zwłaszcza do szczęśliwego życia, należącego do wartości najwyższych, zasługujących na pielęgnowanie i ochronę od chwili poczęcia aż do naturalnej śmierci. Niestety, poziom rozwoju duchowego, moralno-społecznego współczesnej ludzkości daleko odbiega od tych wysokich ideałów. Miniony XX wiek, jak również zaranie nowego tysiąclecia zasługuje na miano „cywilizacji śmierci”. Byliśmy świadkami dwóch wyniszczających, bratobójczych wojen światowych, którym towarzyszyły barbarzyńskie obozy masowej zagłady, holocaust, zbrodnicze ideologie nazizmu hitlerowskiego oraz komunizmu, fanatyzm i terroryzm, zaś widmo totalnego samounicestwienia jest również obecnie w pełni aktualne².

Por. A. Szyszko-Bohusz (2001), *Współczesna higiena psychiczna oraz Pedagogika Holistyczna w świetle Hipotezy Nieśmiertelności Genetycznej*. W: T. Aleksander [red.], *Pedagogika na przelomie wieków*, Kraków oraz tegoż (1997) *Wartości i symbole w przestrzeni edukacyjnej w świetle Pedagogiki Holistycznej*. W: W. Pasterniak, J. Kaliszan [red.], *Wartości i symbole w przestrzeni edukacyjnej*, Gorzów Wlkp.

Syntetycznie nakreślona sytuacja cywilizacji technicznej III tysiąclecia, wskazuje na istnienie realnego niebezpieczeństwa totalnej autodestrukcji, której źródłem jest głęboki rozdźwięk między postępem naukowym i technicznym a poziomem etycznym, społeczno-moralnym populacji globu, zwłaszcza zaś decydentów, przywódców państw, ekonomistów, polityków, fanatyków religijnych wykorzystujących cynicznie naiwnych wyznawców religii dla aktów terroru w imię „szczytnych ideałów” nakazujących unicestwienie „niewiernych” Starcia i konflikty zwolenników procesów globalizacyjnych z ich przeciwnikami są rezultatem utraty wiary w czyste intencje polityków i decydentów dbających przede wszystkim o własne, partykularne interesy, nierzadko kosztem wyzysku i krzywdy spauperyzowanych państw i narodów, opóźnionych w rozwoju ekonomicznym, technicznym, naukowym i kulturowym, zadłużonych, pozbawionych elementarnych potrzeb.

Do zadań i wyzwania priorytetowych stojących przed społeczeństwem epoki globalizacji należy wszechstronna i wielowymiarowa troska o każdego mieszkańca Ziemi, zapewnienie ludziom możliwości wszechstronnego, nieskrępowanego rozwoju osobowości oraz należnych im praw w atmosferze pokoju, tolerancji, bezinteresownej życzliwości. Jest kwestią bezdyskusyjną, że realizacja tego fundamentalnego wyzwania wiąże się z podniesieniem na wyższy poziom świadomości społeczno-moralnej ogółu społeczeństwa przełomu tysiącleci, w którym to procesie węzłową rolę pełnić winno wychowanie w rodzinie oraz szkole. Wychowanie to winno być oparte na wartościach humanistycznych, tolerancyjnych, holistycznych, których najwyższym przejawem jest całokształt nauki Boga-Człowieka, Jezusa Chrystusa. Na przełomie tysiącleci ów boski przekaz zaktualizował nasz Wielki Rodak Ojciec Święty Jan Paweł II. Humanistyczne wartości sportu i turystyki współczesnej epoki winny czerpać swą siłę z tego samego źródła płynącego z jawnego przekazu Dekalogu, Pisma Świętego, wizji nowego świata Jana Pawła II.

Drogowskazem postępowania, ideałem nie tylko dla młodzieży uprawiającej sport i turystykę, ale również dla ekonomistów, polityków i decydentów, winny stać się postacie o nieskazitelnej postawie społeczno-moralnej i duchowej – przede wszystkim Postać Boga-Człowieka, Chrystusa, ale również Jan Paweł II, Mahatma Gandhi, bł. Ojciec Kolbe, bł. Matka Teresa z Kalkuty, Janusz Korczak, Albert Schweitzer, jak również wszyscy, którzy dobro człowieka w najgłębszym znaczeniu, stawiali na pierwszym miejscu w uznawanej hierarchii wartości. Konkretną możliwością pobudzenia ludzi do odpowiedzialności za przyszłe losy świata jest kreacja nowoczesnej pedagogiki o charakterze teonomicznym, humanistycznym i holistycznym, obejmującej swym zasięgiem również sport i turystykę, zdolnej przygotować nowe pokolenie do budowy szczęśliwego świata, wolnego od kłamstwa i przemocy. Takim właśnie nowoczesnym kierunkiem wychowawczym jest „Pedagogika Holistyczna” w ścisłym powiązaniu z „Teorią Nieśmiertelności Genetycznej”,

wskazująca na organiczną jedność somatyczną i duchową ludzkości, zgodnie z wezwaniem Chrystusa „Abyście byli JEDNO, jako Ja z Ojcem”³.

Zgodnie z „Pedagogiką Holistyczną” oraz „Teorią Nieśmiertelności Genetycznej” wszelka przemoc, krzywda wyrządzona „innej” osobie, wszelka niesprawiedliwość, konflikt i wojna, są w najgłębszej istocie działaniem skierowanym przeciwko „sobie samemu”, gdyż między wszystkimi ludźmi istnieje nierozzerwalna więź, zarówno somatyczna, organiczna, genetyczna ale również duchowa⁴.

Warto odnotować relację Teorii Nieśmiertelności Genetycznej ze szlachetną, humanistyczną ideą opieki paliatywnej prowadzonej w hospicjach na obszarze całego świata, zapoczątkowanej przez Angielkę, dr Cicely Saunders w Londynie. Oto wypowiedź dr Alicji Bohusz-Dobosz, długoletniej współpracownicy dr Cicely Saunders oraz badacza naukowego problemu opieki paliatywnej w hospicjach. Cytuję: „Można sądzić, iż Teoria Nieśmiertelności Genetycznej autorstwa Profesora Andrzeja Szyszko-Bohusza, która wskazuje, iż istotnym atrybutem świadomości jest nieśmiertelność manifestująca się w kodzie genetycznym i zjawisku dziedziczności oraz, iż potomstwo dziedziczy po swoich rodzicach nie tylko zawiązki genetyczne, ale również życie przybierające z czasem postać świadomości refleksyjnej, mogłaby stanowić ciekawy materiał do wykorzystania w pracy z pacjentami chorymi terminalnie. Zapoznanie pacjentów z TNG mogłoby pomóc im w penetrowaniu i porządkowaniu obszaru świadomości własnego istnienia.

Wydaje się również, że warto byłoby przeprowadzić badania dotyczące świadomości istnienia u pacjentów terminalnie chorych w świetle Teorii Nieśmiertelności Genetycznej”⁵.

Jeżeli wielka przemiana współczesnej pedagogiki, jakże często chorej, bezdusznej, przestarzałej, anachronicznej, opartej na bezrefleksyjnej pamięci mechanicznej (system tzw. „pedagogiki tradycyjnej” Herbarta), bezwzględnie uzurpującej sobie prawo do „urabiania młodzieży” według własnego, zrutynizowanego schematu, pozbawionego bezinteresownej miłości i pomocy, zostanie zrealizowana – wówczas konflikty zbrojne zostaną zastąpione szlachetną rywalizacją sportową a gigantyczne środki przeznaczane na zbrojenia zostaną przeznaczone na likwidację nędzy i chorób, podniesienie stopy życiowej,

³ Por. A. Szyszko-Bohusz (1989), *Pedagogika Holistyczna*, Wrocław oraz tegoż (2006) *Teoria Nieśmiertelności Genetycznej. Naukowe uzasadnienie uludy śmierci*, Kraków.

⁴ Por. A. Szyszko-Bohusz (2004), Nieśmiertelność duchowa w relacji do Teorii Nieśmiertelności Genetycznej. W: W. Pasterniak, T. Frąckowiak [red.], *Bliskie i Nieznane. Integracja treści a integracja osoby*, Zielona Góra.

⁵ Por. A. Bohusz-Dobosz (2006), Świadomość istnienia u pacjentów terminalnie chorych a Teoria Nieśmiertelności Genetycznej. W: A. Szyszko-Bohusz, *Teoria Nieśmiertelności Genetycznej*, Kraków, s. 262.

rozwój kultury i nauki, budowę nowoczesnych szpitali, ośrodków zdrowia i rekreacji, udogodnień cywilizacyjnych.

Członkostwo w Unii Europejskiej stawia przed państwami i społeczeństwami podstawowe wyzwania: podniesienie na wyższy poziom świadomości etycznej dotyczącej fundamentalnych praw człowieka, przede wszystkim prawa do godnego życia od poczęcia do naturalnej śmierci oraz zdecydowane przeciwstawienie się wszelkim próbom zanegowania tych praw, „kulturze śmierci” (aborcja, eutanazja), deprecjacji rodziny jako opartego na prawie bożym związku mężczyzny i kobiety, natrętnej, często demoralizującej ingerencji mass-mediów. Podkreślając pozytywy uczestnictwa w Unii europejskiej zbyt mało uwagi poświęca się tym i innym niebezpieczeństwom. Godne i szczęśliwe życie człowieka nie jest równoznaczne z sukcesem w sferze ekonomiki, techniki, handlu, przemysłu, ale przede wszystkim wiąże się nierozwalnie z rozwojem duchowym, poziomem świadomości społeczno-moralnej, umiejętnością przewyciężenia egoizmu, zachłanności, żądzy władzy, uciech zmysłowych, kosztem krzywdy i poniżenia siebie oraz innych.

Aby uzmysłowić sobie zakres oraz swoistość zagrożeń płynących z uczestnictwa w Unii Europejskiej wystarczy uwzględnić przykład Holandii, która corocznie czerpie około miliona euro zysku pochodzącego z gwałtownie eskalującego „przemysłu erotycznego” oraz prostytucji, usankcjonowanej niemal powszechnie jako zawód, wraz z przysługującymi mu przywilejami. Innym przykładem nieoczekiwanego wpływu na społeczeństwo może być Hiszpania. Okazało się, że po kilku latach unijnego członkostwa religijność Hiszpanów, słynących, obok Polaków, z dużego zaangażowania w praktykowaniu religii chrześcijańskiej, uległa drastycznemu osłabieniu. Hiszpania stała się jednym z liderów głoszących „kulturę śmierci”

Niniejsze rozważania uzasadniają niecierpiącą zwłoki konieczność poszukiwania ratunku dla współczesnej cywilizacji naukowo-technicznej wobec groźby totalnej autodestrukcji. Poszukiwanie tego ratunku, uświadomienie odpowiedzialności za przyszły los ludzkości, dotyczy wszystkich obywateli Ziemi, również młodzieży, działaczy, trenerów i uczestników sportu i turystyki, zwłaszcza zaś nauczycieli nowoczesnej humanistycznej Pedagogiki Holistycznej w ścisłym powiązaniu z Teorią Nieśmiertelności Genetycznej, stanowiącej próbę naukowego uzasadnienia przekazu Chrystusa o Wszegarniającej Jedności.